

OVERLEG ART. 3.1.1 BESLUIT RUIMTELIJKE ORDENING

**Concept ontwerpbestemmingsplan
'Zonnepark Putbroekerbosweg Maria Hoop'**

INLEIDING

In het kader van het overleg artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is het concept ontwerpbestemmingsplan 'Zonnepark Putbroekerbosweg Maria Hoop' ter advisering naar het Waterschap Limburg, de provincie Limburg en TenneT gestuurd. Hier beneden worden de drie reacties weergegeven. Tevens wordt onder het kopje 'Standpunt college', voor zover noodzakelijk, aangegeven hoe de reacties in het ontwerpbestemmingsplan verwerkt zullen worden.

REACTIES ARTIKEL 3.1.1 BRO

1. Waterschap Limburg

Reactie

Per e-mail van 6 januari 2021 heeft het Waterschap Limburg medegedeeld dat de waterparagraaf voor akkoord is.

Standpunt college

N.v.t.

2. Provincie Limburg

Reactie

1. Geadviseerd wordt om te anticiperen op de door GS vastgestelde Limburgse Zonneladder en het aankomende beleid. Beschreven moet worden hoe het initiatief zich verhoudt tot de Omgevingsvisie Limburg die momenteel ter besluitvorming voorligt in Provinciale Staten en de moties (bijv. motie 1, motie 2) die op dit thema zijn ingediend. De toelichting zal daarbij niet enkel de feitelijke beschrijving van de zonneladder moeten bevatten, maar ook hoe dit initiatief zich daartoe verhoudt. Ingegaan moet worden op wat er in de gemeente gebeurt op de eerste 3 treden. Tevens moet gemotiveerd worden waarom er een noodzaak is voor plannen op trede 4.
2. Verzocht wordt om het beleid dat niet vigerend is te schrappen uit de toelichting (bijv. LEKTA).
3. Dit initiatief kan gezien worden als grootschalig. In de RES Noord- en Midden Limburg is afgesproken om dergelijke plannen regionaal af te stemmen. Heeft dit plaatsgevonden en zo ja, wat zijn de bevindingen hieruit? Suggestie is om de 5 plannen als pilot gezamenlijk voor te leggen als een samenhangend verhaal, om van te leren.
4. We vragen meer aandacht voor de landschappelijke en ecologische inpassing. Ons inziens is er vooral op het plangebied gericht, waardoor de directe omgeving niet volledig is betrokken. Daardoor is onvoldoende duidelijk of de conclusie op blz. 151 terecht is. Bijvoorbeeld: in 2007 zaten er bij de provinciale broedvogel kartering nog patrijzen en veldleeuweriken. Daar zou bij de inpassing nadrukkelijker rekening mee gehouden kunnen worden. De vorm en uitvoering van het plan biedt daar (enige) mogelijkheid toe. Daarnaast vraagt de toetsing voor de das meer aandacht.

5. Voor wat betreft de landschappelijke inpassing adviseren wij om de lengte- en breedtematen nauwkeurig aan te geven in het kader van handhaafbaarheid.
6. Daarnaast vragen wij meer aandacht voor de effecten voor het gebied op de lange termijn. Hoe wordt voorkomen dat de grond met name onder de panelen uitdroogt en te weinig licht ontvangt waardoor de grond uitgeput raakt? Zorg voor een goede onderbouwing van de te kiezen opstelling en het materiaal om dit risico te voorkomen.
7. De provincie Limburg waardeert de wijze waarop omgevingsparticipatie is vormgegeven en het streven naar 50% lokaal eigendom bij deze initiatieven voor zonneparken. Van belang is om dit streven naar 50% lokaal eigendom ook daadwerkelijk in de praktijk te realiseren.
8. Wij vragen bij alle initiatieven aandacht voor brandveiligheid. Relevant hiervoor is het document van de Veiligheidsregio Limburg-Noord 'Ontwerpuitsgangspunten voor zonnevelden en daken'.

Standpunt college

Ad 1

De onderbouwing van de Limburgse zonneladder is opgenomen in bijlage 1 van deze notitie. De inhoud van deze bijlage wordt in de toelichting verwerkt.

Ad 2

De toelichting wordt hier op aangepast.

Ad 3

De plannen van de 5 zonneparken in Echt-Susteren, waaronder het voorliggende, zijn bij de deelnemende partijen in de RES bekend. Formele afstemming (hoe en wanneer er afgestemd moet worden) van initiatieven in RES verband is nog niet geregeld. Hier moeten nog concrete afspraken over gemaakt worden.

Ad 4

In de Toetsing Wet natuurbescherming is nadrukkelijk ingegaan op deze soorten. Zie bijlage 4 aan de toelichting, paragraaf 5.3 voor veldleeuwerik en patrijs. De conclusies luiden als volgt:

'Veldleeuwerik

Veldleeuwerik is met name ten noordwesten, op circa 700 meter van het plangebied waargenomen, in een open akkerbouwgebied. Het plangebied grenst aan het zuidoosten aan een bosrand en grenst aan de noordwesten aan houtwallen. Hoewel veldleeuwerik sporadisch van het plangebied gebruik kan maken als leefgebied (migratieroute) betreft het plangebied, door de opgaande begroeiing rondom het plangebied geen essentieel of aantrekkelijk leefgebied voor veldleeuwerik. Met de voorgenomen ontwikkeling zullen de houtwallen en (begroeide) overgangszones rondom het plangebied versterkt worden. Met de voorgenomen ontwikkeling zijn negatieve effecten op veldleeuwerik uit te sluiten, doordat het plangebied al niet aantrekkelijk is voor veldleeuwerik.

Patrijs

Patrijzen komen voor in open en halfopen landbouwgebieden, bij voorkeur op akkers, graslanden en hoogveen. Hierbij zijn ze afhankelijk van rand- en overgangssituaties, zoals perceelsgrenzen

en andere lijnvormige landschapselementen. Volwassen patrijzen eten vooral plantaardig voedsel en sporadisch insecten. De kuikens zijn volledig afhankelijk van insecten. Patrijzen vinden hun voedsel langs ruige akkerranden met akkeronkruiden, weiden met hagen, met bloemen begroeide dijken, etc. Nesten maken ze op de grond, bij voorkeur tussen overjarige, ruige, grasachtige vegetaties, zoals akkerranden en bermen en in de vegetatie onder struikgewas, heggen en hagen. Tijdens het veldbezoek zijn geen patrijzen, sporen (zoals stofbadjes) of oude nesten van patrijzen waargenomen. Mogelijk maakt patrijs wel van het plangebied gebruik als leefgebied (foerageergebied of migratieroute). Nesten van patrijs zijn niet jaarrond beschermd. Het herinrichten van de percelen waar de vogels broeden en de percelen met broedparen rondom het plangebied, is op basis daarvan mogelijk, mits dit buiten het broedseizoen wordt uitgevoerd. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk. Houdt rekening met de start van de uitvoeringsperiode zodat broedende vogels niet worden verstoord en hun nest (broedsel/ jongen) verlaten.'

Das

Zie bijlage 4 van de toelichting paragraaf 5.2.2. (Toetsing Wet natuurbescherming) voor de Das. De conclusie luidt als volgt:

'In de omgeving van het plangebied zijn verspreidingsgegevens bekend van das. Tijdens het veldbezoek zijn verblijfplaatsen van das niet aangetroffen. Mogelijk maakt het plangebied wel deel uit van het leefgebied, zoals foerageergebied en migratieroute, van das. Hoewel het plangebied wordt heringericht als zonnepark en het plangebied een afrastering krijgt, is het kruisen van het plangebied voor das ook mogelijk na de herinrichting. Dit doordat de afrastering 20 centimeter boven maaiveld wordt geplaatst en er meerdere faunapassages worden toegepast waardoor soorten als das het plangebied op verschillende plekken kunnen binnentreden en uitgaan. Hoewel het plangebied als zonnepark met kruidenrijkgrasland wordt heringericht, en de percelen met mais in het plangebied zullen verdwijnen, blijven in de omgeving percelen met onder andere mais aanwezig en blijft het bos behouden. Doordat verblijfplaatsen en essentieel leefgebied niet zijn aangetroffen en er voldoende alternatief leefgebied in de omgeving aanwezig blijft, zijn met de ontwikkeling negatieve effecten voor das alsnog uit te sluiten.'

Inrichtingsplan

Waar mogelijk is bij het opgestelde inrichtingsplan rekening gehouden, met deze soorten. Door het versterken van de houtwallen en het toevoegen van gradiënt in de overgangszone naar de omliggende natuur zijn er specifiek meer dekkingsmogelijkheden en meer voedselaanbod voor de das. Het leefgebied voor de patrijs wordt ook versterkt. Er zal meer voedselaanbod zijn (meer bloemen en insecten), meer beschutting en meer nestgelegenheden.

Ad 5

Deze lengte- en breedtematen zijn goed aangegeven in het 'Inrichtingsplan Zonnepark Maria Hoop' (bijlage 1 van de planregels). Zie de verschillende doorsneden in het plan en het beplantingsplan in hoofdstuk 6.

Ad 6

De toelichting wordt in paragraaf 5.2 op de volgende wijze aangevuld:

Hemelwater kan in bijna het gehele plangebied infiltreren, behalve onder de 6 transformatoren en het inkoopstation. Er is gekozen voor een zuid opstelling, waarbij ook onder de panelen het water kan infiltreren, vanwege het feit dat er 1,5 tot 2 centimeter ruimte wordt aangehouden rondom de individuele panelen op stellages. Het water stroomt zo niet alleen aan de onderkant van de stellages, maar ook aan de bovenkant en in de middelste delen van stellages. Tussen de rijen panelen wordt een ruimte vrijgehouden van 2 meter breed voor voldoende zonlicht-toetreding. Het beheerpad naar de transformatoren bestaat uit een waterdoorlatende verharding (grasbeton) waardoor hemelwater ook hier kan infiltreren. De panelen en de constructie wordt uitgevoerd met niet-uitloogbare materialen. Er komt geen afvalwater vrij.

De grond binnen het plangebied wordt nu gebruikt als vrij intensief gebruikte landbouwgrond. Het bodemleven zal hierdoor minimaal zijn. Na het uitvoeren van de werkzaamheden ter oprichting van het project zal de bodem verder niet worden aangetast. Realisatie van een zonnepark met kruidenrijk grasland als vaste onder begroeiing kan op deze plek voor de komende decennia een stabiele situatie bieden waar geen chemicaliën (kunstmest of gewasbeschermingsmiddelen) worden toegepast. Dit biedt kansen voor verbetering van het bodemleven, de bodemstructuur, verbetering van het zelfreinigend vermogen en extra habitat voor bestuivers en plaagbestrijders. De sponswerking van de bodem zal vergroten waardoor infiltratie en buffering van hemelwater beter mogelijk is dan in de huidige situatie.

Er zijn derhalve geen nadelige effecten voor de bodem te verwachten.

Ad 7

Dit advies wordt gewaardeerd en voor kennisgeving aangenomen.

Ad 8

TenneT heeft de gemeente per e-mail van 19 januari 2021 bericht vooralsnog geen opmerkingen op het plan te hebben.

3. TenneT

Reactie

TenneT heeft de gemeente per e-mail van 19 januari 2021 bericht vooralsnog geen opmerkingen op het plan te hebben.

Standpunt college

N.v.t.

BIJLAGE 1

ONDERBOUWING LIMBURGSE ZONNELADDER

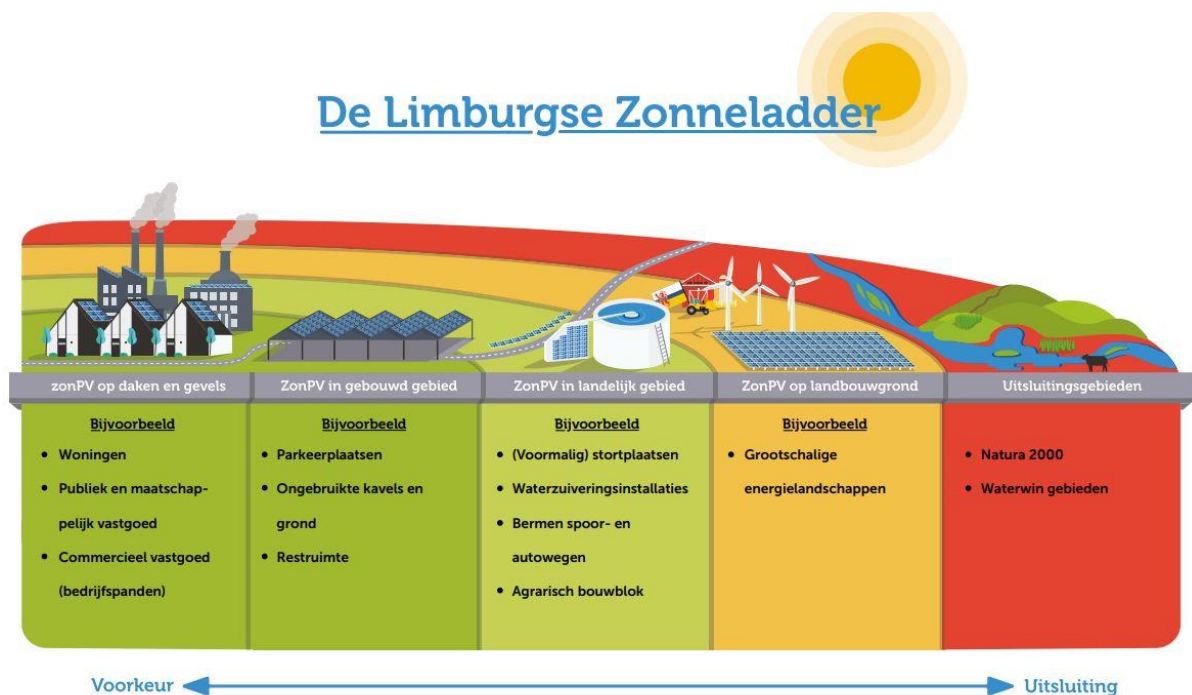
De Omgevingsvisie Limburg vervangt in 2021 de Omgevingsvisie POL 2014. De ontwerp versie is op 25 augustus 2020 vastgesteld door de Gedeputeerde Staten. In december 2020 heeft besluitvorming plaats gevonden door Gedeputeerde Staten en in februari 2021 door Provinciale staten over de Omgevingsvisie. Om te voldoen aan toekomstig beleid is de (ontwerp) Omgevingsvisie meegenomen in dit bestemmingsplan.

De provincie Limburg wil naar eigen vermogen bijdragen aan de Rijksdoelstellingen om te komen tot een duurzame energievoorziening. Gezien de ligging van de provincie en het grondgebruik zijn de mogelijkheden om te komen tot een duurzame energievoorziening in Limburg beperkt. De provincie stelt geen eigen doelstellingen en plannen op ten aanzien van de energietransitie, maar neemt een ondersteunende rol aan bij nieuwe innovaties en ontwikkelingen. Dit doet zij onder andere bij de verduurzaming van Chemelot en de uitvoering van de Regionale Energie Strategie (RES). De provincie baseert haar handelen bij nieuwe initiatieven op draagvlak en wil haar inwoners daarbij maximaal betrekken.

De basis voor de energietransitie ligt voor de provincie Limburg bij de 'trias energetica', wat betekent:

1. energieverbruik verminderen door verspilling in te perken;
2. energieopwekking vanuit duurzame bronnen (niet-fossiel), zoals water, wind en zon;
3. gebruik van zo efficiënt en schoon mogelijke fossiele bronnen bij de energiebehoefte die niet op een duurzame manier ingevuld kan worden.

Op het gebied van zonne-energie pleit de provincie Limburg voor zorgvuldigheid bij ruimtelijke inpassing. Voor dergelijke ontwikkelingen is de Limburgse zonneladder van toepassing. Deze is te zien in onderstaande afbeelding.

Limburgse zonneladder (bron: Ontwerp Omgevingsvisie Limburg).

Eind 2020 zijn moties door Provinciale Staten ingediend. Realisatie van ZonPV (Photo Voltaic) op goede landbouwgrond en binnen kwetsbare natuur moet, conform de ingediende moties, als uitzonderingsmogelijkheid worden gebruikt bij de inpassing van zonne-energie.

Het dictum van deze moties luiden verder als volgt:

- *"In de Provinciale Omgevingsvisie het 'nee, tenzij-principe' dat wordt gehanteerd bij de Limburgse zonneladder nader te omschrijven en te duiden en op te nemen in de nog op te stellen Omgevingsverordening. Zo uit te leggen dat goede landbouwgrond en kwetsbare natuur als uitzonderingsmogelijkheid worden gebruikt bij de inpassing van zonne-energie;*
- *In de Omgevingsverordening een motiveringsplicht op te nemen zodat gemeenten en de provincie moeten motiveren waarom er wordt gekozen voor een bepaalde trede van de zonneladder. "*

Het college van Gedeputeerde Staten heeft aangegeven deze motie uit te voeren en de strekking van het dictum te verwerken in zowel de Provinciale Omgevingsvisie als ook de Omgevingsverordening. In de Omgevingsverordening wordt bepaald hoe de provincie toeziet op een juiste toepassing van de Limburgse zonneladder en op kwalitatief goede afweging en onderbouwingen bij initiatieven voor grondgebonden zonneparken. Het 'nee, tenzij' principe van de zonneladder zal via de instructieregels nader geduid worden en vergt een nadere motivatieplicht bij initiatieven rondom zonneparken. Daarbij gaat het om een goede ruimtelijke integrale afweging, de instandhouding van de landschapsstructuur en bijbehorende kenmerken, het combineren van meerdere functies, aandacht voor lokaal draagvlak en participatie en het doorlopen van zorgvuldige procedures.

De gemeente Echt-Susteren vult voor het behalen van haar duurzaamheidsdoelen de treden 1 en 4 van de Limburgse zonneladder gelijktijdig in. Het is zon op dak, zon op land en wind tegelijkertijd. De gemeente haalt anders de duurzaamheidsdoelen niet. Deze lijn is ook door de verantwoordelijk gedeputeerde C. Brugman steeds zo uitgedragen. Door het feit dat voor de realisatie van het voorliggende zonnepark landbouwgronden (trede 4) worden ingezet, is op basis van het 'interim-beleid', zoals door de provincie Limburg medegedeeld per brief van 23 februari 2021, het 'nee, tenzij' principe van toepassing.

Motivering 'nee, tenzij' principe'

De voorgenomen ontwikkeling betreft ZonPV op landbouwgrond. Hier beneden wordt nader op de gemeentelijke werkwijze ingegaan en hoe hiermee invulling wordt gegeven aan het 'nee, tenzij' principe.

Uit het beleidskader 'Zonneparken en windparken gemeente Echt-Susteren', vastgesteld door de raad op 26 september 2019, blijkt dat de gemeente Echt-Susteren inzet op het opwekken van duurzame energie en dat zij in 2040 energieneutraal wil zijn. Op basis van de cijfers in 2016 (bron: klimaatmonitor) gebruikt de gemeente Echt-Susteren 4% (0,16 PJ) duurzaam opgewekte energie. Indien de gemeente Echt-Susteren aan de doelstellingen van het Regeerakkoord wil voldoen, zijnde 49% reductie van de uitstoot van broeikasgassen in 2030 ten opzichte van 1990, dan moet de gemeente in 2023 16% (0,65 PJ) van haar energie duurzaam opwekken. Deze inhaalslag staat gelijk aan het additioneel plaatsen van circa 20 windmolens of 490.000 zonnepanelen, zoals blijkt uit de Energievisie Echt-Susteren 2018-2022 pag. 18.

Om beter bij te dragen aan de landelijke opgave en de bijbehorende doelen te realiseren, zijn aanvullende inspanningen noodzakelijk. De gemeente ziet mogelijkheden om te versnellen en stevigere stappen te zetten richting energieneutraliteit. De gemeente zet daarom in op nieuwe initiatieven en projecten. Hiertoe is onder andere de 'Energievisie en uitvoeringsprogramma 2018 - 2022' opgesteld en vastgesteld in februari 2019.

In de onderstaande 3 tabellen zijn de initiatieven en projecten geprioriteerd opgenomen. Tevens is waar nu al kan worden ingeschat de potentiële impact in PJ genoemd. De exacte bijdrage dient na vaststelling van deze energievisie nader te worden uitgewerkt.

Nr. Projectnaam	
Verplicht of vanuit voorbeeldrol	
1	Opstellen en uitvoeren integrale aanpak verduurzaming gemeentelijk vastgoed (deels verplicht)
2	Toezicht en handhaving bedrijven en utiliteit (wet- en regelgeving): Energie-audit EED grote bedrijven, Informatieplicht MKB (verplicht)
3	Verduurzamen inkoop gemeente Echt-Susteren en stimuleren duurzaam gedrag eigen medewerkers, faciliteren duurzame mobiliteit, inclusief voorbeeldrol eigen vervoer (voorbeeldrol)

Nr. Projectnaam		Impact
Focusthema's, projecten met impact!		
4	Stimuleren woningeigenaren, Verenigingen Van Eigenaren en woningbouwcorporaties tot verduurzamen koop- en huurwoningen	1,5% besparing per jaar
5	Opstellen plan van aanpak aardgasloos Echt-Susteren op wijkniveau (uiterlijk 2021 gereed), opstellen transitievisie warmte	max. 1,07 PJ (minder gas, meer elektriciteit)
6	Uitvoeren locatie-analyse en haalbaarheidsonderzoek plaatsen windmolens en grootschalige ZonPV installaties (primair op daken van woningen en bedrijven maar ook op grondlocaties).	max. 2,43 PJ

Nr. Projectnaam	
Overige initiatieven en projecten	
7	Stimuleren verduurzamen bedrijven en utiliteit (bijvoorbeeld door het geven van kortingen of subsidies)
8	Stimuleren duurzame mobiliteit in de gemeente Echt-Susteren.
9	Verder doorvoeren Led-verlichting eigen gebouwen, openbare verlichting, verkeersregelininstallaties (onder voorwaarde dat besparing wordt ingezet voor andere duurzame maatregelen)

Waarom zijn zonneparken noodzakelijk?

Energieverbruik

In de 'Energievisie en uitvoeringsprogramma 2018 - 2022' is onderbouwd aangegeven dat het energieverbruik in de gemeente 4,08 Peta Joule (PJ) per jaar bedraagt (bron: provinciaal Energiedashbord geraadpleegd juli 2018). Dat komt overeen met het energieverbruik van 65.280 gemiddelde Nederlandse huishoudens (de gemeente telt 14.181 huishoudens). Dit verbruik is voor 50% te koppelen aan mobiliteit, voor 35% aan gas (voor verwarming, warm tapwater en deels productieprocessen) en voor 15% aan elektriciteit. Deze 4,08 PJ is ook vergelijkbaar met 14 km² zonnepanelen.

Potentie energiebesparing

De potentie energiebesparing is vastgesteld op 0,83 PJ in 2050. Dit moet voornamelijk behaald worden door het isoleren van woningen en gebouwen, door het gebruik van energie-efficiënte apparaten en aangepast gebruikersgedrag. Echt – Susteren kent 14.556 woningen. Meer dan de helft heeft een laag energielabel, hetgeen inhoudt dat er onnodig veel energie verbruikt wordt.

Potentie duurzame opwekking

Primair gebaseerd op het Energiedashboard van de provincie Limburg komt naar voren dat er binnen de gemeentegrenzen van Echt-Susteren de volgende potentie aanwezig is voor het opwekken van duurzame energie om te voorzien in haar huidige energievraag (zie de volgende tabel):

		Opbrengst	Totaal	% van huidige vraag
Elektriciteit	Wind ZonPV	1,18 PJ 1,25 PJ	2,43	60%
Warmte	Restwarmte Warmte-koude opslag, warmtepompen Zon thermisch, zonnecollectoren Geothermie	0,31 PJ 0,62 PJ 0,24 PJ 0,00 PJ	1,17	29%
Biomassa	Teelt, reststromen en mest	0,13 PJ	0,13	3%
		Totaal	3,73	92%

Tabel 3: Lokale opwekmogelijkheden

Deze hoeveelheid zonnepanelen (ZonPV) neemt ruim 5 km² aan oppervlak in beslag. De daken van woningen en bedrijfsgebouwen in de gemeente Echt-Susteren beschikken over te weinig geschikt dakoppervlak (geschikt = minimaal 10 zonnepanelen van 360 Wp) om de gevraagde hoeveelheid aan duurzame elektriciteit op te wekken met zonnepanelen. Ook is niet elk huishouden in staat om zonnepanelen op zijn/haar dak te plaatsen. Zo is er bijvoorbeeld sprake van complexwoningen, appartementen, flats en hebben veel woonadressen geen eigen dak. Ook zijn veel daken van woningen niet geschikt door schaduwvorming en/of obstakels. Daarnaast worden deze daken niet vanzelfsprekend door de eigenaren vol gelegd met ZonPV installaties. Stimuleringsprojecten zijn nodig en helpen om de aanleg op daken van particulieren en bedrijven te versnellen. Particuliere woningeigenaren zijn in de praktijk moeizaam te mobiliseren tot het nemen van duurzame maatregelen vanwege de vele drempels die er zijn en de vrijblijvendheid. De gemeente kan het nemen van deze maatregelen niet afdwingen. Om lokaal te voorzien in een deel van de elektriciteitsbehoefte is het daarom noodzakelijk om te onderzoeken in hoeverre de mogelijkheid bestaat om grootschalige ZonPV installaties (z.g. zonneparken) en windmolens te plaatsen, zo blijkt uit de 'Energievisie en uitvoeringsprogramma 2018 - 2022'.

Waarom dienen er nu al snel zonneparken te worden gerealiseerd?

Zoals hier voor reeds aangegeven wordt de in het Regeerakkoord uitgesproken ambitie van 49% reductie van de uitstoot van broeikasgassen in 2030 ten opzichte van 1990 met de huidige snelheid niet gerealiseerd. Ook met betrekking tot de duurzame opwekdoelen loopt de gemeente Echt-Susteren, net als alle andere gemeenten in Nederland, flink achter. In 2020 dient Nederland 14% van de energievraag duurzaam op te wekken en in 2023 is dat 16% (dat is 0,57 PJ respectievelijk 0,65 PJ). De cijfers van 2016 geven aan dat de gemeente Echt-Susteren 4% (0,16 PJ) hernieuwbare energie gebruikt (2,2% vervoer, 5,7% warmte en 6,2% elektriciteit).

Om te versnellen zijn concrete initiatieven en projecten benoemd en geprioriteerd (zie bovenstaande tabel). Dit geldt tevens voor grootschalige ZonPV installaties. De realisatie van grootschalige ZonPV is noodzakelijk, naast het stimuleren van de opwekking van duurzame energie bij gebouwen (zoals ZonPV op dak). De gemeente is immers geen eigenaar van de meeste gebouwen en kan het plaatsen van de zonnepanelen dus niet afdwingen. Hiermee ontstaat er een afhankelijkheidspositie om de duurzaamheidsdoelen te kunnen halen. Om deze reden zet de gemeente ook in op de nu beproefde technieken zon op land en wind.

Ook in de Concept-RES Noord- en Midden Limburg is geconcludeerd dat grootschalige windparken en zonneparken noodzakelijk zijn, naast het stimuleren van zonnepanelen op daken,

energiebesparing etc. (dit is ook berekend in de Concept-RES). Hier beneden wordt nader op de doelen vanuit de Concept-RES ingegaan.

Waar kunnen zonneparken in Echt-Susteren gerealiseerd worden?

Bij het opstellen van het beleid voor de realisatie van zonne- en windparken is het een bewuste keuze geweest om geen zoekgebieden aan te wijzen en enkel Natura 2000 en goudgroene gebieden uit te sluiten van zonneparken en windparken. In principe kunnen dus overal in de gemeente initiatieven ontwikkeld worden, mits het plan voldoet aan de drie beleidspijlers landschappelijke kwaliteit, draagvlak en (financiële) participatie. Op deze wijze kan er maatwerk geleverd worden, waardoor er sprake is van een realistische werkwijze om zonneparken ook daadwerkelijk te kunnen realiseren en hiermee de doelstelling om in 2040 energieneutraal te zijn.

Voor de realisatie van de zonneparken heeft de gemeente in december 2019 een collectieve uitvraag aan de markt gedaan voor de realisatie van zonneparken. Het betreft een pilot waarmee de gemeente ervaring wil opdoen met de voorbereiding en realisatie van zonneparken. De gemeente heeft 17 initiatieven voor zonneparken ontvangen. Deze initiatieven zijn door een panel van deskundigen beoordeeld aan de hand van de drie voornoemde beleidspijlers:

Pijler 1: Landschappelijke kwaliteit:

- Landschappelijke inrichting
- Ruimtelijke ordening
- Multifunctioneel ruimtegebruik

Pijler 2: (financiële) participatie:

- Profijt plan
- Maximaal terugvloeien gelden naar de gemeenschap

Pijler 3: Draagvlak:

- Stakeholdersanalyse en thema-analyse
- Communicatieplan, participatieplan en procesplan

Verder is getoetst aan het criterium dat het zonnepark uiterlijk in 2022 gerealiseerd kan zijn.

De plannen van de volgende 5 locaties hebben het beste gescoord op deze criteria en worden nader uitgewerkt:

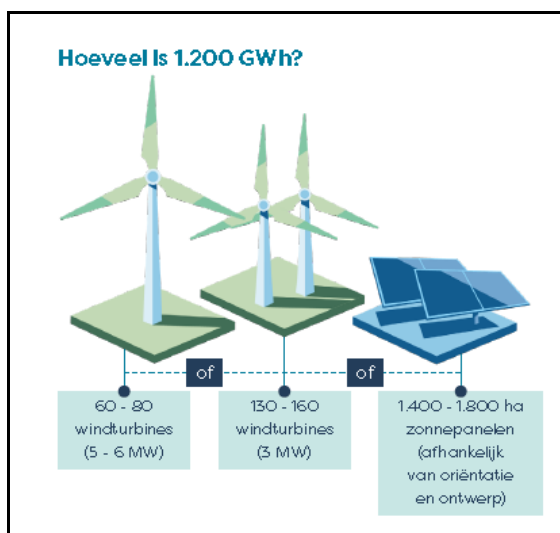
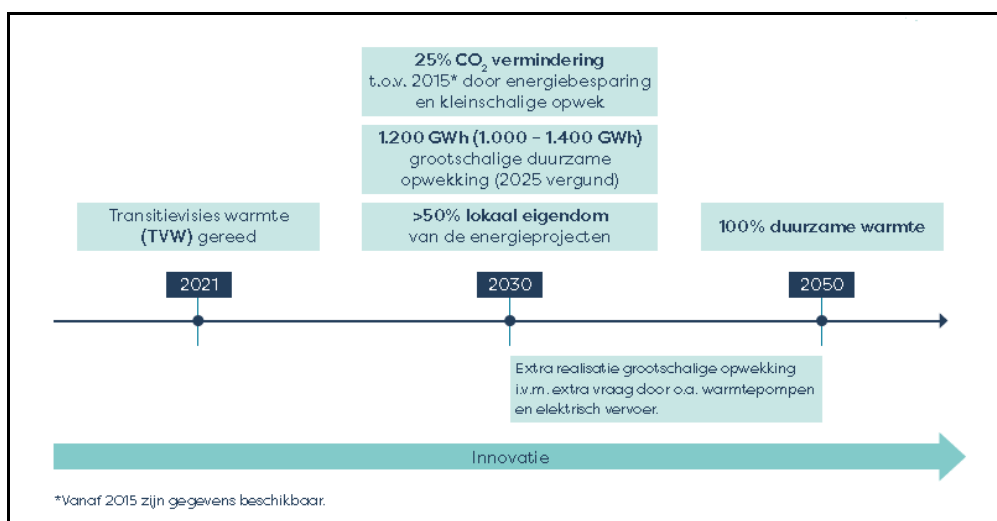
• Bosserheide (Donnerskamp nabij Koningsbosch):	4,9 ha
• Dominicusweg (nabij Peij)	: 6,3 ha
• Groensebos (Heerdstraat nabij Sint Joost)	: 8,0 ha
• Maasbrachterweg nabij Berkelaar	: 3,8 ha
• Maria Hoop - Putbroekerbosweg (nabij Putbroek):	18,3 ha

Totaal : 41,3 ha¹

Hoe verhouden de gemeentelijke doelen zich tot de opgave vanuit de Regionale Energie Strategie (RES) regio Noord- en Midden Limburg?

In de Regionale Energie Strategie werkt de gemeente Echt-Susteren samen met alle 14 gemeenten in Noord- en Midden-Limburg, Provincie Limburg, Waterschap Limburg en Enexis. De belangrijkste opgave van de RES is om afspraken te maken over hoeveel de regio kan bijdragen aan de landelijke doelstellingen (klimaattafel elektriciteit) van het klimaatakkoord. Deze ambitie is om in 2030 70% van de elektriciteit duurzaam op te wekken.

Het bod dat de RES Noord- en Midden Limburg het rijk heeft gedaan is 1 200 GWh in 2030. In de onderstaande figuren staan de doelen van de RES schematisch weergegeven.

Het behalen van de RES doelen tot 2030 betekent op basis van het voorgaande dat er per RES-gemeente 4-6 windturbines van 5-6 MW of 8-11 windturbines van 3 MW of 94 – 120 ha aan zonnepanelen gerealiseerd moeten worden.

¹ Het aantal hectare is de oppervlakte aan zonnepanelen inclusief de tussenruimtes maar exclusief de ruimte voor de landschappelijke inpassing.

Met de realisatie van afgerond 41 ha aan zonnepanelen (ZonPV) én de realisatie van 5 windturbines van 5 – 6 MW, waarvoor momenteel het haalbaarheidsonderzoek wordt uitgevoerd, draagt de gemeente Echt – Susteren bij aan de doelstellingen van de RES regio Noord- en Midden Limburg tot 2030.

De plannen van de 5 zonneparken, waaronder het voorliggende, zijn bij de deelnemende partijen in de RES bekend. Formele afstemming (hoe en wanneer er afgestemd moet worden) van initiatieven in RES verband is nog niet geregeld. Hier moeten nog concrete afspraken over gemaakt worden.

Relatie ontwikkeling met Limburgse zonneladder

De voornoemde 5 zonneparken, waaronder de voorliggende ontwikkeling, worden op landbouwgronden in Echt-Susteren gerealiseerd. Dit neemt niet weg, zoals hiervoor nader onderbouwd, dat de gemeente geen aandacht heeft of de mogelijkheden heeft bekeken voor het realiseren van zonne-installaties in de overige gebieden in de Limburgse zonneladder zijnde zonne-installaties op daken en gevels (trede 1), in bebouwd gebied (trede 2) en in landelijk gebied (trede 3).

Trede 1

Allereerst heeft de gemeente Echt-Susteren niet voldoende geschikte daken om te voorzien in de huidige en toekomstige energiebehoefte.

In de Energievisie van de gemeente Echt-Susteren (vastgesteld februari 2019) is het totale energieverbruik in de gemeente Echt-Susteren opgenomen van 4,08 PJ per jaar. Hiervoor is een totale oppervlakte van 14 km² aan zonnepanelen noodzakelijk. Dit verbruik is voor 50% te koppelen aan mobiliteit, voor 35% aan gas (voor verwarming, warm tapwater en deels productieprocessen) en voor 15% aan elektriciteit (0,6 PJ). Om die 15% aan elektriciteit duurzaam op te wekken is dus een oppervlakte van 2,1 km² noodzakelijk. Dit is 2% van de oppervlakte van de gemeente Echt – Susteren.

Echt-Susteren heeft 14.556 woningen. In de praktijk heeft niet elk huishouden een woning met een geschikt dak en is ook niet elk huishouden in staat om zonnepanelen op zijn/haar dak te plaatsen. Zo is er bijvoorbeeld sprake van complexwoningen, appartementen, flats en hebben veel woonadressen geen eigen dak. Ook zijn veel daken van woningen niet geschikt door schaduwvorming en/of obstakels. Bij een aanname dat 40% van de woningen een geschikt dak heeft om 10 zonnepanelen te plaatsen, dan zouden op deze daken 58.224 panelen geplaatst kunnen worden. Dit komt overeen met circa 20.000.000 kWh oftewel 0,07 PJ.

Aangezien in totaal 0,6 PJ nodig is, zal dus voor de overige 0,53 PJ dakoppervlak nodig zijn op geschikte en beschikbare grote(re) gebouwen in Echt-Susteren. Dit komt overeen met ruim 1,8 km².

In de praktijk is slechts een klein deel van de grote(re) daken geschikt voor het plaatsen van zonnepanelen. Ook zal een groot deel van de eigenaren niet meewerken en kan nu ook niet gedwongen worden om mee te werken. Met de aanname dat 20% van al deze daken geschikt is en 25% van de eigenaren meewerkt dan is 36 km² aan dakoppervlakte nodig. Deze oppervlakte is er niet, want dat zou betekenen dat 34% van de oppervlakte van de gemeente Echt-Susteren (104,5 km²) uit grote(re) daken zou bestaan.

Om het voorgaande in perspectief te zetten. De geplande 5 zonneparken in de gemeente Echt – Susteren hebben in totaal afgerond een oppervlakte van 40 ha. Dit is 400.000 m² of te wel 0,4 km². Dit komt neer op 0,4 % van de totale oppervlakte van de gemeente.

Er wordt verder wel aandacht besteed aan de invulling van trede 1. Dit blijkt ook uit de RES brede aanpak voor het stimuleren van de aanleg van zonnepanelen op daken. Dit plan richt zich naast de particuliere daken ook op daken van bedrijven en commercieel vastgoed. MKB-bedrijven die willen

verduurzamen worden hier van uit de gemeente in ondersteund. Door het feit dat de gemeente van de meeste gebouwen geen eigenaar is, is stimuleren de enige mogelijkheid. Afdwingen is niet mogelijk. Daarmee ontstaat er voor de gemeente een afhankelijkheidspositie, waardoor de gemeente niet de regie heeft op het behalen van de duurzaamheidsdoelen. Ten slotte geldt dat wat niet aan energie verbruikt wordt, ook niet opgewekt hoeft te worden. Binnen dat kader wordt vanuit de gemeente het besparen van energie gestimuleerd met bijvoorbeeld isolatiemaatregelen.

Treden 2 en 3

Wat betreft de treden 2 en 3 moet in het oog worden gehouden dat de mogelijkheden ook beschikbaar moeten zijn. De gemeente Echt – Susteren beschikt bijvoorbeeld niet over een voormalige stortplaats (trede 3) en restructuurt op bijvoorbeeld een bedrijventerrein (trede 2). Hiermee vallen deze gebieden dus zo goed als af.

Op basis van het voorgaande is de conclusie dat bij het invullen van trede 1 kleine stappen worden gezet en het tijd vergt om particulieren/bedrijven te overtuigen om daadwerkelijk duurzaamheidsmaatregelen te treffen. Daarnaast is ook de inzet van alle in potentie geschikte daken voor zonne-installaties in de gemeente niet voldoende om de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen te realiseren. Vanuit realistisch oogpunt moeten in Echt – Susteren dus ook landbouwgronden ingezet worden voor zonne-installaties. Dit mede omdat er in de gemeente nauwelijks locaties voor handen zijn om treden 2 en 3 te kunnen invullen.

Aanvullend dient opgemerkt te worden dat met de opzet die nu gekozen is om de zonneparken, waaronder de voorliggende, te realiseren, er geen sprake is van een totale onttrekking van de gronden aan de landbouw. De gronden, die de betreffende agrarische grondeigenaren vrijwillig inzetten, kunnen gecombineerd voor zowel landbouwactiviteiten als voor de opwekking van zonne-energie gebruikt worden. De landbouwmogelijkheden zijn uiteraard beperkter, maar niet geheel onmogelijk. Verder geldt voor alle parken een tijdelijkheid, waardoor de gronden op termijn weer volledig voor de landbouw ingezet kunnen worden. Daarnaast heeft het tijdelijk beperken van de landbouwkundige mogelijkheden ook voordelen. De gronden krijgen rust, omdat er bijvoorbeeld geen bestrijdingsmiddelen meer op de gronden gebruikt worden waardoor ook de biodiversiteit zich kan ontwikkelen.

Conclusie

De gemeente Echt-Susteren zet voor de realisatie van haar duurzaamheidsdoelstellingen voornamelijk in op de invulling van de treden 1 en 4 van de Limburgse zonneladder. Er is dus sprake van zon op dak, zon op land en wind tegelijkertijd. De gemeente haalt anders de duurzaamheidsdoelen niet.

Om de locatiekeuze van het voorliggende zonnepark op landbouwgrond nader te motiveren, is het plan door een deskundigenpanel getoetst aan de drie beleidspijlers landschappelijke kwaliteit, draagvlak en (financiële) participatie. Uit deze afweging is gebleken dat er bij de voorliggende ontwikkeling sprake is van:

- een goede ruimtelijke integrale afweging;
- de instandhouding van landschapsstructuren en de bijbehorende kenmerken;
- aandacht voor lokaal draagvlak en participatie;
- het doorlopen van zorgvuldige procedures.

Door deze werkwijze toe te passen, kan er maatwerk geleverd worden. Hierdoor is er sprake van een realistische werkwijze om de vijf zonneparken, waaronder het voorliggende, ook daadwerkelijk te kunnen realiseren. Tevens is hiermee invulling gegeven aan het 'nee, tenzij' principe van de provincie Limburg.

Ten slotte geldt dat met de realisatie van deze vijf zonneparken, de vijf geplande windmolens en de overige benoemde zaken, Echt – Susteren een bijdrage levert aan de doelstellingen van de RES opgave tot 2030 voor de regio Noord- en Midden-Limburg. Deze doelen zijn uitsluitend haalbaar op het moment dat ook landbouwgronden voor de duurzaamheidsdoelstellingen worden ingezet.